

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONU

Esas No: 1/1158

Karar No: 7
02/2006

Tarih: 16/

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Bakanlar Kurulu'nca Meclis Başkanlığı'na arzı 23/11/2005 tarihinde kararlaştırılan "*Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısı*", Başkanlık tarafından, 21/12/2005 tarihinde esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, tali komisyon olarak da Adalet Komisyonu, Anayasa Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilmiş olup Komisyonumuz da 19/01/2006 tarihinde tasarıyı görüşmeye başlamıştır.

Tasarı ile; İlerleme Raporu ve Katılım Ortaklığı belgelerinde yer alan ve kısa vadeli öncelikler arasında bulunan "tam anlamıyla işleyen bir ombudsman sisteminin kurulması" amacıyla Kamu Denetçiliği Kurumu'nun oluşturulması ve ülke düzeyinde faaliyet göstermesi öngörülmekte; Başdenetçi ve denetçilerin nitelikleri, seçimi, bağımsızlıkları, Kurumun çalışma usul ve esasları ile Genel Sekreterliğin oluşumu düzenlenmektedir.

Tasarının Avrupa Birliği Müktesebatı'na uygunluğunu araştırmak amacıyla Komisyonumuz, 19/01/2006 tarihli altıncı toplantısında Bursa Milletvekili Ertuğrul YALÇINBAYIR, İstanbul Milletvekili Algan HACALOĞLU ve Mersin Milletvekili Ömer İNAN'dan oluşan bir Alt Komisyon kurulmasını kararlaştırmıştır. Alt Komisyon 20/01/2006 tarihinde yaptığı toplantıda, Başkanlığına Bursa Milletvekili Ertuğrul YALÇINBAYIR'ı seçerek çalışmalarına başlamıştır. Alt Komisyon, 23/01/2006 tarihindeki toplantısında, önceki Adalet Bakanı Prof Dr. Hikmet Sami TÜRK, Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Av. Ünsal TOKER ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Profesörlerinden Metin GÜNDAY'ın görüş ve önerilerini almış, toplanan bilgi ve belgeler ışığında 01/02/2006 tarihindeki toplantısında Ertuğrul YALÇINBAYIR'a redaksiyon yetkisi vererek Alt Komisyon Raporunu hazırlamış ve tasarı ile Alt Komisyon çalışmalarını karşılaştırmalı olarak AB Uyum Komisyonu'na sunmaya karar vermiştir.

Alt komisyon; genel olarak tasarı hükümlerinin, Anayasa'ya, Beş Yıllık Kalkınma Planlarına, AB Müktesebatı'na, Katılım Ortaklığı belgesine, AB İlerleme Raporlarına ve Ulusal Programa uygun olduğunu tespit etmiştir.

Alt komisyon çalışmalarında ortaya çıkan görüşler ve bunlara bağlı olarak tasarıda yapılan değişiklikler aşağıdaki gibidir:

Kanun tasarısının “Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu Tasarısı” şeklindeki adının AB Uyum Komisyonu'nda tartışılması uygun görölmüştür. Kurumun adının belirlenmesine ilişkin tartışmalara yardımcı olmak üzere aşağıdaki isimler belirlenmiştir:

1. Yurttaş Sözcülüğü
2. Halkın Sözcülüğü
3. Halkın Avukatlığı

Komisyonumuz, Alt Komisyon Raporunda değişikliğe tabi tutulmuş olan Kanun Tasarısının maddelerinin değiştirilmesini kabul etmiş, diğer maddelerini ise aynen kabul etmiştir. Değişikliği uğrayan maddeler ve değişiklik gerekçeleri şunlardır:

Değiştirilen Maddeler

Madde 1- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı; idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa'da belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk ile yerindelik yönlerinden incelemek, araştırmak, önerilerde bulunmak suretiyle yönetimin kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlamak üzere Kamu Denetçiliği Kurumunu oluşturmaktır.

Değişikliğin gerekçesi:

Madde 1-Amaç maddesinde şikâyetlerin hangi çerçeve içinde değerlendirileceğini belirten ifadelerle de yer vermekte yarar görülmüştür.

Şikâyet üzerine idarenin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarının yalnız hukuka uygunluk bakımından değil yerindelik bakımından da incelenmesi, araştırılması ve önerilerde bulunması hususlarına vurguda bulunulması kanunun amacını güçlendiren ve amacı daha iyi belirten ifadelerdir.

Yapılacak inceleme, araştırma ve önerilerde bulunmak suretiyle yönetimin kalitesinin ve standartlarının yükseltilmesine katkı sağlamanın kanunun amacı olduğu belirtilmiştir.

Madde 2- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu Kanun, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kuruluş, görev ve çalışma usullerine ilişkin ilkeler ile Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin niteliklerine, seçimlerine, özlük haklarına ve kurum personelinin atanmaları ile özlük haklarına ilişkin hükümleri kapsar.

Değişikliğin gerekçesi:

Madde 2- (1) Tasarıda "Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluş, görev ve çalışma usullerine ilişkin ilkeleri" ifadesi "kuruma başvuru ve yapılacak işlemler" ifadesini de kapsadığından "kuruma başvuru ve yapılacak işlemler" ifadesi işbu değişiklikle madde metninden çıkarılmıştır.

Tasarıda yer alan "...Genel Sekreterin..." ibaresi metinden çıkarılmış, Genel Sekreterin sadece kurum personeli kapsamında değerlendirilmesine özen gösterilmiş ve "...seçimlerine" ifadesinden sonra gelmek üzere "özlük haklarına ve kamu personelinin atanmaları ile özlük haklarına ilişkin hükümleri kapsar." ifadesi eklenmiştir.

Tasarı; Genel Sekreteri, Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçileri ile birlikte özel olarak değerlendirmiş ve Genel Sekreterlik güçlendirilmiştir. Değişiklikle; Genel Sekreter, "Personele İlişkin Hükümler" in yer aldığı tasarının Dördüncü Bölümünde değerlendirilmiş ve bu suretle atanmış Genel Sekreterin ön plana çıkarılmasına ve ortaya çıkabilecek ikili bir yapıya izin verilmemiştir.

Madde 3- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tanımlar

Madde 3- (1)

b) Kurul: Kamu Denetçiliği Kurulunu

ğ) İdare: Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarını, düzenleyici ve denetleyici kurumları, mahalli idareleri, mahalli idarelerin bağlı idarelerini, mahallî idare birliklerini, döner sermayeli kuruluşları, kanunlarla kurulan fonları, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşları, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlar ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseseleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, idare adına hareket ederek kamu hizmeti yürüten özel hukuk tüzel kişilerini,

ifade eder.

(2) Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Başkanı ve Sözcüsü Dilekçe Komisyonunun Başkanı ve Sözcüsünden, Başkanvekili ve katibi ise İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanvekili ve katibinden oluşur.

Değişikliğin gerekçesi:

Madde 3-(1)

b)Tasarıda Kamu Denetçiliği Kurulu öngörülmemiştir. Oysa böyle bir Kurula ihtiyaç vardır. Bu kurulun oluşumu, görevleri toplanma ve karar alma usulü 7 nci maddede düzenlenmiştir.

ğ) Anayasa'nın 130/8,160,161,162,163 ncü maddelerinde yer alan "genel ve katma bütçelerin" ifadesi 29.10.2005 gün ve 5428 Sayılı Kanun ile "merkezi yönetim bütçesi" şeklinde değiştirilmiştir. Kanun Tasarısı Bakanlar Kurulunca 23.11.2005 tarihinde kararlaştırılmış olmasına karşın Anayasanın 29.10.2005 gün ve 5428 Sayılı değişikliği sehven dikkate alınmamıştır. Değişiklik ile madde metni Anayasa değişiklikleri ile uyumlaştırılmıştır.

(2) Karma Komisyonun Başkanı ve Sözcüsü ile Başkan Vekili ve Katibinin nasıl belirleneceğini düzenlenmiştir.

Madde 4- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Kuruluş

Madde 4-

(2) Kurum; Başdenetçilik, Kamu Denetçiliği Kurulu ve Genel Sekreterlikten oluşur.

Değişikliğin gerekçesi:

Madde 4-(2) Kurumun; Başdenetçilik, Kamu Denetçiliği Kurulu ve Genel Sekreterlikten oluşacağı belirtilmiştir. Kamu Denetçiliği Kurulu ibaresi maddeye eklenmiştir.

Madde 5- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 6- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 7- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurulu, Görevleri, Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 7- (1) Kurul; Kamu Başdenetçisi, Başdenetçivekili ve kamu denetçilerinden oluşur.

(2) Kurulun görevleri:

a.Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri çıkarmak,

b.Yıllık raporu hazırlamak

c. Yıllık raporu beklemezsizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak.

ç. Raporları kamuoyuna duyurmak

(3) Kurula Kamu Başdenetçisi, Başdenetçinin yokluğunda ise Başdenetçi Vekili başkanlık eder.

(4) Kamu Denetçiliği Kurulu, Kamu Başdenetçisinin başkanlığında kamu denetçilerinin beşte üçünün katılımı ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde ile tasarıda olmayan Kurulun oluşumu, görevleri, toplantı ve karar yeter sayısı düzenlenmiştir.

Madde 8- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Çalışma ilkeleri

Madde 8.-

(3) Kamu Denetçiliği Kurulunca karara bağlanacak konular ile kamu denetçilerinin kamu Başdenetçisi tarafından görevlendirilecekleri konu ve/veya alanlara ve aralarındaki iş bölümüne ilişkin ilkeler ile bu kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar, Kamu Denetçiliği Kurulunca kabul edilip yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle belirlenir.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 8- Kamu denetçilerinin kurul halinde veya tek başlarına çalışmalarına ve aralarındaki iş bölümüne ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin hususların Kamu Denetçiliği Kurulunca kabul edilip yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 9- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Görev

Madde 9-(1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa'da belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk ile yerindelik yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmakla görevlidir.

(2) Ancak;

a)Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirler

b)Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler

c) Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,

ç) Türk Silâhlı Kuvvetlerinin salt askerî nitelikteki faaliyetleri,

Kurumun görev alanı dışındadır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 9.-Kurumun görevinin kanunun amacı doğrultusunda olduğunu vurgulamak üzere görev geniş kapsamlı olarak ve sınırları ile belirtilmiştir.

Kurumun görev alanı dışında olan işler tek tek sayılmıştır.

Cumhurbaşkanının sorumsuzluğu dikkate alınarak, Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirlerin kurumun görev alanı dışında olduğu hususu ilave edilmiştir.

Madde 10- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Başdenetçi ve denetçilerin nitelikleri

Madde 10- (1)

b)Seçimin yapıldığı tarihte 40 yaşını doldurmuş olmak

ç) Mesleği ile ilgili olarak kamu kurum veya kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında ya da özel sektörde en az on yıl çalışmış olmak

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 10-(1)

b) Başdenetçi veya denetçi seçilebilmek için 35 yaş yerine 40 yaşın doldurulması şartı getirilmiştir.

ç) Tasarıda “kamu kurum veya kuruluşlarında ya da özel sektörde” ifadesi Anayasa'nın 135 nci maddesinde yazılı “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını” karşılamamaktadır. Anayasa'nın 135 nci maddesi kapsamındaki kuruluşlarda en az 10 yıl çalışmış olan örneğin avukat ve serbest mali müşavir gibi meslek mensuplarına da seçilme imkânı vermek için işbu değişiklik yapılmıştır.

Madde 11- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Adaylık ve seçim

Madde 11- (1) Başdenetçi veya denetçilerden birinin görev süresinin bitmesinden altmış gün önce, bu görevlerin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde ise sona erme tarihinden itibaren onbeş gün içinde durum, Kurum tarafından Komisyona bildirilir.

(7) Seçim, Kurumun Komisyona başvuruda bulunduğu tarihten itibaren en geç altmış gün içinde sonuçlandırılır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 11-Tasarının 11 nci maddesinin (1) ve (7) fıkralarında yazılı (90) günlük süreler (60) güne indirilerek çalışmaların daha hızlı yürütülmesi öngörülmüştür.

Madde 12- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 13- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 14- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Görev süresi

Madde 14-

(4) Başdenetçi veya denetçiliğe seçilenlerin görev yaptıkları sürede eski görevleriyle olan ilişkileri kesilir. Ancak kamu görevlisi iken Başdenetçiliğe veya denetçiliğe seçilenler, memuriyete giriş şartlarını kaybetme dışındaki herhangi bir nedenle görevlerinin sona ermesi, görevden ayrılma isteğinde bulunması veya görev sürelerinin dolması durumunda otuz gün içinde eski kurumlarına başvurmaları halinde ilgili bakan veya atamaya yetkili diğer makamlar tarafından mükteseplerine

uygun bir kadroya atanırlar. Belirtilen atama yapılırken Başdenetçi veya denetçilerin Kurumda geçirdikleri süreler makam veya hâkim sınıfından olup da yüksek hâkimlik tazminatını almaya başladıktan sonra seçilenler için yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş olarak değerlendirilir. Bu hükümler, akademik unvanların kazanılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla üniversitelerden gelen personel hakkında da uygulanır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 14-(4) Madde metninin muhtelif yerlerinde yazılı “atananların” ibaresi yerine “seçilenlerin” ibaresi getirilmiştir. Zira, Başdenetçi ve denetçiler atanan değil seçilen kişilerdir.

Madde 15- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 16- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Başdenetçi ve denetçilerin malî ve sosyal hakları

Madde 16.- (1) Başdenetçiye Başbakanlık Müsteşarına; denetçilere Başbakanlık müsteşar yardımcılarında uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 16- “.....Genel Sekretere Başbakanlıktaki genel müdürlere” ifadesi madde metninden çıkarılmıştır. Genel Sekreterin mali ve sosyal hakları 28 nci maddede düzenlenmiştir.

Madde 17- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Başvuru ve usulü

Madde 17.-

(6) Kuruma, idarî işlemlerde tebliğ tarihinden, idarî eylem, tutum ve davranışlarda öğrenme tarihinden itibaren doksan g¼n içinde başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin Kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 17-

(6) bu fıkrada yazılı “Kurum, başvuru süresi geçtikten sonra yapılan başvuruları kabul edip etmemeye yetkilidir.” c¼mlesi madde metninden çıkarılmıştır. Kuruma, süresi geçtikten sonra yapılacak başvurular kabul edip etme hususunda Kurumun takdir hakkı ortadan kaldırılmış ve süresi geçtikten sonra yapılan başvurulara olanak tanınmamıştır.

Madde 18- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Bilgi ve belge istenmesi

Madde 18- (1) Kurumun inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin, bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz g¼n içinde verilmesi zorunludur. Bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler hakkında Başdenetçi veya denetçinin başvurusu üzerine ilgili merci, disiplin soruşturması açar.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 18- Son cümlede yer alan “fiilin niteliğine uyan” ifadesinde yazılı fiilin niteliği bellidir: “Bilgi ve belge vermemek.” Bu nedenle, gereksiz ifade metinden çıkarılmıştır.

Son cümlede yer alan “disiplin soruşturması açabilir” ifadesi idareye takdir yetkisi tanımaktadır. “...açar” ibaresi ise açma zorunluluğu getirmektedir. Bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi disiplin soruşturmasını gerektirmelidir. Bu nedenle, birinci fıkranın son cümlesinde yer alan “...disiplin soruşturması açabilir.” ifadesi yerine “...disiplin soruşturması açar.” ifadesi getirilmiştir.

Madde 19- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 20- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

İnceleme ve araştırma

Madde 20- (2) Kurum, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildirir. Kurum, başvurana işleme karşı başvuru yollarını da gösterir.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 20-(2) Bu düzenleme ile hak arama yollarının sonuna kadar tüketilmek üzere başvuranın bilgilendirilmesi ve “Bireyin idari eylem ve işlemler karşısında korunması” amaçlanmıştır.

Madde 21- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 22- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Kurumun raporları

Madde 22- (1) Kurul, her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve nerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak Komisyona sunar. Komisyon özetlediği raporu, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa gönderir.

(2) Kurulun yıllık raporu, ayrıca Resmî Gazetede yayımlanmak ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu radyo ve televizyon kanallarında Başdenetçi tarafından açıklanmak suretiyle kamuoyuna duyurulur.

(3) Kurul; açıklanmasında fayda gördüğü hususları yıllık raporu beklemeksizin her zaman kamuoyuna duyurabilir.

Değişikliğin Gerekçesi:

“Kurum” tabiri yerine raporlar hakkında karar verme yetkisi olan “Kurul” tabiri getirilmiştir. Komisyonun hazırladığı özetin sınırlandırılmasının takdiri komisyona bırakılmış ve “beş yüz kelimeyi aşmayacak biçimde” ifadesi madde metninden çıkarılmıştır.

Madde 23- Aynen kabul edilmiştir.

Madde 24- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Genel Sekreterlik

Madde 24- (1) Genel Sekreterlik, Genel Sekreter ve yeteri kadar idarî personelden oluşur.

(2) Genel Sekreter, en az dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunu, 14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi görevlerde on yıl

hizmeti bulunan ve aynı Kanunun 48 inci maddesinde yazılı şartlara sahip olanlar arasından Başdenetçi tarafından atanır.

(3) Genel Sekreter, Kurumun tahakkuk memurluğunu yapar; gerekli hesapların ve demirbaş kayıtlarının tutulmasını sağlar; Başdenetçinin verdiği diğer görevleri yerine getirir. Genel Sekreter, idarî işlerin teşkilâtlandırılmasından, kayıt ve dosyaların tutulmasından, idarî personelin çalışmasından sorumludur.

(4) Genel Sekreterin görevleri ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Değişikliğin Gerekçesi:

Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilerek 24 ncü madde olarak düzenlenmiş ve tasarının değiştirilmeyen diğer maddeleri bu değişikliğe uygun olarak teselsül ettirilmiştir.

Madde 25- Tasarının 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 25 olarak düzenlenmiştir.

Madde 26- Tasarının 25 nci maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 26 olarak düzenlenmiştir.

Madde 27- Tasarının 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 27 olarak düzenlenmiştir.

Madde 28- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Personelin malî ve sosyal hakları

Madde 28.-

(2) Genel Sekretere Başbakanlık'daki genel m¼d¼rlere uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin h¼k¼mler uygulanır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 28-(2) Bu h¼k¼m, tasarının 16. maddesinde yer almaktadır. Genel Sekreterin ¼zl¼k hakları s¼z konusu maddeden çıkartıldığı için burada d¼zenlenmiřtir.

Madde 29- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarındaki personelin g¼revlendirilmesi

Madde 29.- (1) Merkezi y¼netim b¼tesi kapsamındaki kamu idarelerinde, d¼zenleyici ve denetleyici kurumlarda, sosyal g¼venlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelerin bağlı idarelerinde, mahallî idare birliklerinde, d¼ner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu t¼zel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin y¼zde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadî devlet teřekk¼lleri ve kamu iktisadî kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve m¼esseselerde çalışanlar, kurumlarının izni; hâkim ve savcılar, kendilerinin ve Hakimler ve Savcılar Y¼ksek Kurulunun muvafakati ile uzmanlık gerektiren işlerde g¼revlendirilebilirler. Bu şekilde yapılan g¼revlendirmenin s¼resi altı ayı geçemez. Ancak ihtiyaç halinde bu s¼re ¼ ay daha uzatılabilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca ¼ncelikle sonuçlandırılır. Bu şekilde g¼revlendirilen personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları s¼rece memuriyetleri ile ilgileri ve ¼zl¼k hakları devam ettiği gibi, bu s¼reler y¼kselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır. Y¼kselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan s¼resinde yapılır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 29.- (1) Dzenleme ile, 29/10/2005 gdn ve 5428 sayılı Kanun ile gerçekleştirilen Anayasa değişikliklerine uyum sağlanmıştır. Ayrıca ‐hakim ve savcıların‐ kurumda gdevlendirilmesi için hakim ve savcılarının muvafakatlerin yanı sıra Hakimler ve Savcılar Yksek Kurulu'nun muvafakati da aranmıştır.

Madde 30- Tasarının 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 30 olarak dzenlenmiştir.

Madde 31- Tasarının 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 31 olarak dzenlenmiştir.

Madde 32- Tasarının 31 nci maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 32 olarak dzenlenmiştir.

Madde 33- Tasarının 32 nci maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 33 olarak dzenlenmiştir.

Madde 34- Tasarının 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 34 olarak dzenlenmiştir.

Madde 35- Tasarının 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 35 olarak dzenlenmiştir.

Madde 36- Tasarının 35 nci maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 36 olarak düzenlenmiştir.

Madde 37- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Yönetmelik

Madde 37.- (1) Bu kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, Kurul tarafından hazırlanır ve Resmi Gazetede yayımlanır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Madde 37- 36 ncı maddedeki işbu değişiklikle; Yönetmelik çıkarma yetkisi, tasarıda bulunmayan ancak kurulmasında yarar umulan Kamu Denetçiliği Kurulu'na verilmiş ve söz konusu hükümler 37 nci madde olarak düzenlenmiştir.

Geçici Madde 1-Aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2.- Bu kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Geçici Madde 2- Yönetmelik çıkarma süresi dokuz aydan altı aya indirilmiş ve bu suretle kurumun bir an önce çalışmaya başlaması öngörülmüştür.

Geçici Madde 3- Aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 4- Değiştirilerek kabul edilmiştir.

Geçici Madde 4.-(1) Bu kanun hükümleri, mahalli idarelerin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışları hakkında, yürürlüğe girdikten bir yıl sonra uygulanır.

Değişikliğin Gerekçesi:

Geçici Madde 4-Kamu denetçiliği kurumu, idarenin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını inceler, araştırır ve öneride bulunur. İdare tanımının içine “mahalli idareler” de girmektedir. Kanunun bütünlüğünü korumak için mahalli idarelerin de “tutum ve davranışları”nı şikâyet üzerine incelemek ve araştırmak ve öneride bulunmak işbu değişiklikle önerilmektedir.

Madde 38- Tasarının 37 nci maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 38 olarak düzenlenmiştir.

Madde 39- Tasarının 38 nci maddesi aynen kabul edilmiş, madde numarası 39 olarak düzenlenmiştir.

Tasarının Alt Komisyonunda değiştirilen son hali ile; Kamu Denetçiliği Kurumu'nun mevzuat gereği sadece hukuki denetim yapabilen idari yargı yolunun rakibi olmadığı, tam aksine Kurumun işlevinin idari yargıdan farklı olması gerektiği tespit edilmiş ve Kurumun yerindelik denetimi yapabilmesine imkan tanınmış; faaliyetlerini daha iyi yerine getirebilmesi için Kamu Denetçiliği Kurulu oluşturulmuş, tasarıda yer aldığı şekliyle Kurum içinde ikili bir yapı olduğu izlenimi uyandırabilecek Genel Sekreterlik ile ilgili hükümler yeniden düzenlenmiş, sadece idari görevler

üstlenen bir makamın ön plana geçebilecek olması engellenmiş ve genel olarak, ülkemizdeki uzlaşma kültürüne katkı sağlayacak diğer açılımlar öngörülmüştür.

Alt Komisyonun oybirliği ile hazırladığı bu metin, 07/02/2006 tarihinde AB Uyum Komisyonu Başkanlığına sunulmuştur.

Komisyonumuz, 16/02/2006 tarihli dokuzuncu toplantısında, Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Milli Savunma Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla Alt Komisyon Raporu doğrultusunda tasarımı inceleyip görüşmüştür.

16/02/2006 tarihli AB Uyum Komisyonu toplantısında tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde; Alt Komisyon çalışmaları sonucunda ortaya çıkan metnin uygun bulunduğu Komisyon Üyeleri ve komisyon toplantılarına katılan Komisyonumuzun üyesi olmayan diğer milletvekilleri tarafından da belirtilmiştir. Adalet Bakanlığı yetkilileri tarafından ise, Alt Komisyon çalışmalarında tasarıda gerçekleştirilen değişikliklerin son derece olumlu olduğu, esasen kendilerince hazırlanan ama daha sonra çeşitli nedenlerle taslak çalışmadan çıkartılan Kamu Denetçiliği Kurumu'nun idari yargı organlarının mevzuat gereği yapamadığı yerindelik denetimi yapabilmesine imkan tanıyan hükümlerin tasarıya eklenmesinin son derece sevindirici bir gelişme olduğu ifade edilmiştir.

Geneli üzerindeki görüşmelerin ardından, Alt Komisyonunda değiştirildiği haliyle tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerinin görüşülmesine karar verilmiştir.

Komisyon toplantısında, Alt Komisyon çalışmaları sonucunda ortaya çıkan "*Türk Silahlı Kuvvetlerinin salt askeri nitelikteki faaliyetleri*" şeklindeki ifadede yer

alan “askeri nitelikteki faaliyetleri” ifadesinin “askeri hizmete ilişkin faaliyetleri” şeklinde değiştirilmesi için verilen önerge kabul edilmiş, diğer maddeler ise Alt Komisyonunda düzenlendiği şekliyle aynen kabul edilmiştir. Önergeyle değiştirilen madde ve son hali aşağıdaki gibidir:

-Alt Komisyonun hazırladığı metnin dokuzuncu maddesinin ikinci fıkrasının ç bendi:

Madde 9.-

(2)

ç) Türk Silâhlı Kuvvetlerinin salt askerî nitelikteki faaliyetleri,

- Alt Komisyonun hazırladığı metnin önerge sonucu değiştirilmiş hali:

Madde 9.-

(2)

ç) Türk Silâhlı Kuvvetlerinin salt askerî hizmete ilişkin faaliyetleri,

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonu’na sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı; idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetleri, **Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa'da belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk ile yerindelik yönlerinden incelemek, araştırmak, önerilerde bulunmak suretiyle yönetimin kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlamak üzere Kamu Denetçiliği Kurumunu oluşturmak**tır.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu Kanun, Kamu Denetçiliği Kurumunun kuruluş, görev ve çalışma usullerine ilişkin **ilkeler ile Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin** niteliklerine, seçimlerine, özlük haklarına ve **kurum personelinin atanmaları ile özlük haklarına** ilişkin hükümleri kapsar.

Tanımlar

Madde 3- (1) Bu Kanunda geçen:

a)Kurum: Kamu Denetçiliği Kurumunu,

b)Kurul: Kamu Denetçiliği Kurulunu

c)Başdenetçilik: Kamu Denetçiliği Kurumu Başdenetçiliğini,

ç) Başdenetçi: Kamu Başdenetçisini,

d) Denetçi: Kamu denetçisini,

e) Genel Kurul: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu,

f) Başkanlık: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını,

g) Komisyon: Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyonu,

ğ) İdare: **Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile** sosyal güvenlik kurumlarını, düzenleyici ve denetleyici kurumları, mahalli idareleri, mahalli idarelerin bağlı idarelerini, mahallî idare birliklerini, döner sermayeli kuruluşları, kanunlarla kurulan fonları, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşları, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlar ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseseleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, idare adına hareket ederek kamu hizmeti yürüten özel hukuk tüzel kişilerini, ifade eder.

(2) Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Başkanı ve Sözcüsü **Dilekçe Komisyonunun Başkanı ve Sözcüsünden, Başkanvekili ve katibi ise İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanvekili ve katibinden oluşur.**

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev ve Çalışma İlkeleri

Kuruluş

Madde 4- (1) Bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirmek amacıyla kamu tüzelkişiliğine sahip, merkezi Ankara'da bulunan Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmuştur.

(2) Kurum, Başdenetçilik, **Kamu Denetçiliği Kurulu** ve Genel Sekreterlikten oluşur.

(3) Kurumda, bir Başdenetçi ve en fazla on denetçi ile Genel Sekreter, uzman, uzman yardımcıları ve diğer personel görev yapar.

(4) Kurum, gerekli gördüğü yerlerde büro açabilir.

Başdenetçilik

Madde 5-Aynen kabul edilmiştir.

Başdenetçivekili

Madde 6- Aynen kabul edilmiştir

Kamu Denetçiliği Kurulu, Görevleri, Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde7- (1) Kurul; Kamu Başdenetçisi, Başdenetçivekili ve kamu denetçilerinden oluşur.

(2) Kurulun görevleri:

a.Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri çıkarmak,

b.Yıllık raporu hazırlamak

c. Yıllık raporu beklemeksizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak.

ç. Raporları kamuoyuna duyurmak

(3) Kurula Kamu Başdenetçisi, Başdenetçinin yokluğunda ise Başdenetçi Vekili başkanlık eder.

(4) Kamu Denetçiliği Kurulu, Kamu Başdenetçisinin başkanlığında kamu denetçilerinin beşte üçünün katılımı ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır

Çalışma ilkeleri

Madde 8- (1) Başdenetçi, denetçiler arasında işbirliğini sağlar ve bunların uyumlu çalışmasını gözetir.

(2) Denetçilerin Başdenetçi tarafından görevlendirilecekleri konu veya alanlara ve aralarındaki iş bölümüne ilişkin ilkeler, bir yönetmelikle belirlenir.

(3) Kamu Denetçiliği Kurulunca karara bağlanacak konular ile kamu denetçilerinin kamu Başdenetçisi tarafından görevlendirilecekleri konu ve/veya alanlara ve aralarındaki iş bölümüne ilişkin ilkeler ile bu kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar, Kamu Denetçiliği Kurulunca kabul edilip yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle belirlenir.

Görev

Madde 9-(1) Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasa'da belirtilen nitelikleri çerçevesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına saygı, hukuka ve hakkaniyete uygunluk ile yerindelik yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmakla görevlidir.

(2) Ancak;

a)Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirler

b)Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler

c) Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,

ç) Türk Silâhlı Kuvvetlerinin **salt askerî hizmete ilişkin** faaliyetleri,

Kurumun görev alanı dışındadır.

Başdenetçi ve denetçilerin nitelikleri

Madde 10- (1) Başdenetçi veya denetçi seçilebilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Türk vatandaşı olmak,

b)Seçimin yapıldığı tarihte **40** yaşını doldurmuş olmak

c) Hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yeterince yer veren siyasal bilimler, idarî bilimler, iktisat ve maliye alanlarında en az dört yıllık yükseköğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından, mezun olmak,

ç) Mesleği ile ilgili olarak kamu kurum veya kuruluşlarında **veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında** ya da özel sektörde en az on yıl çalışmış olmak

d) Kamu haklarından yasaklı olmamak,

e) Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek vücut veya akıl hastalığı veya vücut sakatlığı ile özürlü bulunmamak,

f) Başvuru sırasında herhangi bir siyasî partiye üye olmamak,

g) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, üç aydan fazla hapis veyahut Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, millî savunmaya, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçları ile yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan veya zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflâs, kaçakçılık veya ihaleye fesat karıştırma suçlarından hükümlü bulunmamak.

Adaylık ve seçim

Madde 11- (1) Başdenetçi veya denetçilerden birinin görev süresinin bitmesinden **altmış gün** önce, bu görevlerin herhangi bir sebeple sona ermesi halinde ise sona erme tarihinden itibaren onbeş gün içinde durum, Kurum tarafından Komisyona bildirilir.

(2) Komisyon tarafından ilân edilen başvuru süresi içinde, 10 uncu maddede yazılı nitelikleri taşıyanlardan, Başdenetçi veya denetçi aday adayı olmak isteyenler Komisyona başvuruda bulunurlar.

(3) Komisyon, Başdenetçi seçiminde başvuruda bulunan aday adayları arasından üç aday, denetçi seçiminde, başvuruda bulunan aday adayları arasından, seçilecek denetçi sayısının üç katı kadar aday, başvuru süresinin bittiği tarihten itibaren otuz gün içinde belirleyerek Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa bildirir.

(4) Ayrıca 10 uncu maddede öngörülen nitelikleri taşıyanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının en az onda biri tarafından doğrudan doğruya Genel Kurula Başdenetçi veya denetçi aday olarak önerilebilirler.

(5) Genel Kurul, bildirim tarihinden itibaren otuz gün içinde, Başdenetçi ve denetçi seçimlerine başlar.

(6) Başdenetçi veya denetçi, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile seçilir. İlk turda bu çoğunluk sağlanamazsa ikinci oylamaya geçilir. İkinci oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyunu alan aday seçilmiş olur. Bu oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde ikinci oylamada en çok oyu almış bulunan iki aday arasında yapılacak oylamalarda, üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyunu almış bulunan aday seçilmiş sayılır. Üçüncü oylamaya katılacak olan adayların aldığı oya eşit sayıda oy alanlar da seçime katılırlar. Seçim gizli oyla yapılır.

(7) Seçim, Kurumun Komisyona başvuruda bulunduğu tarihten itibaren en geç **altmış gün** içinde sonuçlandırılır.

(8) Bu madde hükmü, denetçi sayısının ondan az olması ve denetçi sayısının yetmediğinin Başdenetçi tarafından Komisyona bildirilmesi hâlinde de uygulanır.

Bağımsızlık

Madde 12- Aynen kabul edilmiştir.

Andiçme

Madde 13-Aynen kabul edilmiştir.

Görev süresi

Madde 14- (1) Başdenetçi ve denetçilerin görev süreleri beş yıldır.

(2) İstifa, ölüm veya görevden alınma gibi herhangi bir nedenle süresi bitmeden görevinden ayrılan Başdenetçi veya denetçilerin yerine yeni seçilen Başdenetçi veya denetçinin görev süresi de beş yıldır.

(3) Bir dönem Başdenetçi veya denetçi olarak görev yapan bir kimse sadece bir dönem daha Başdenetçi veya denetçi seçilebilir.

(4) Başdenetçi veya denetçiliğe **seçilenlerin** görev yaptıkları sürede eski görevleriyle olan ilişkileri kesilir. Ancak kamu görevlisi iken Başdenetçiliğe veya denetçiliğe **seçilenler**, memuriyete giriş şartlarını kaybetme dışındaki herhangi bir nedenle görevlerinin sona ermesi, görevden ayrılma isteğinde bulunması veya görev sürelerinin dolması durumunda otuz gün içinde eski kurumlarına başvurmaları halinde ilgili bakan veya atamaya yetkili diğer

makamlar tarafından mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar. Belirtilen atama yapılırken Başdenetçi veya denetçilerin Kurumda geçirdikleri süreler makam veya hâkim sınıfından olup da yüksek hâkimlik tazminatını almaya başladıktan sonra **seçilenler** için yüksek hâkimlik tazminatı ödenmesini gerektiren görevlerde geçmiş olarak değerlendirilir. Bu hükümler, akademik unvanların kazanılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla üniversitelerden gelen personel hakkında da uygulanır.

Görevden alınma

Madde 15- Aynen kabul edilmiştir.

Başdenetçi ve denetçilerin malî ve sosyal hakları

Madde 16- (1) Başdenetçiye Başbakanlık Müsteşarına; denetçilere Başbakanlık müsteşar yardımcılarında uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kuruma Başvuru ve Yapılacak İşlemler

Başvuru ve usulü

Madde 17- (1) Kuruma, gerçek ve tüzel kişiler başvurabilirler. Yabancıların başvuru hakkını kullanabilmeleri, karşılıklılık esasına bağlıdır.

(2) Başvuru; başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, yerleşim yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve yerleşim yeri ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren Türkçe dilekçe ile yapılır. Bu başvuru, yönetmelikte belirlenecek şartlara uyulmak kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

(3) Yapılan başvurulardan;

- a) Belli bir konuyu içermeyenler,
- b) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar,
- c) İkinci fıkrada belirtilen şartları taşımayanlar,
- ç) Sebepleri, konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılanlar, incelenmez.

(4) Kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da başvurulabilir.

(5) Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(6) Kuruma, idarî işlemlerde tebliğ tarihinden, idarî eylem, tutum ve davranışlarda öğrenme tarihinden itibaren doksan gün içinde başvurulabilir. Başvuru tarihi, dilekçenin Kuruma, valilik veya kaymakamlıklara verildiği, diğer hallerde başvurunun Kuruma ulaştığı tarihtir.

(7) Dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.

Bilgi ve belge istenmesi

Madde 18- (1) Kurumun inceleme ve araştırma konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgelerin, bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde verilmesi zorunludur. Bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler hakkında Başdenetçi veya denetçinin başvurusu üzerine ilgili merci, disiplin soruşturması **açar**.

(2) Ancak; Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir.

Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi

Madde 19- Aynen kabul edilmiştir.

İnceleme ve araştırma

Madde 20- (1) Kurum, inceleme ve araştırmasını başvuru tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.

(2) Kurum, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildirir.**Kurum, başvurana işleme karşı başvuru yollarını da gösterir.**

(3) İlgili merci, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma bildirir.

Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması

Madde 21- Aynen kabul edilmiştir.

Kurumun raporları

Madde 22- (1) Kurul, her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak Komisyona sunar. Komisyon, özetlediği raporu, Genel Kurula sunulmak üzere Başkanlığa gönderir.

(2) Kurul'un yıllık raporu, ayrıca Resmî Gazetede yayımlanmak ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu radyo ve televizyon kanallarında Başdenetçi tarafından açıklanmak suretiyle kamuoyuna duyurulur.

(3) Kurul; açıklanmasında fayda gördüğü hususları yıllık raporu beklemeksizin her zaman kamuoyuna duyurabilir.

Açıklama yapma yetkisi

Madde 23- Aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Personele İlişkin Hükümler

Genel Sekreterlik

Madde 24- (1) Genel Sekreterlik, Genel Sekreter ve yeteri kadar idarî personelden oluşur.

(2) Genel Sekreter, en az dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunu, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi görevlerde on yıl hizmeti bulunan ve aynı Kanunun 48 inci maddesinde yazılı şartlara sahip olanlar arasından Başdenetçi tarafından atanır.

(3) Genel Sekreter, Kurumun tahakkuk memurluğunu yapar; gerekli hesapların ve demirbaş kayıtlarının tutulmasını sağlar; Başdenetçinin verdiği diğer görevleri yerine getirir. Genel Sekreter, idarî işlerin teşkilâtlandırılmasından, kayıt ve dosyaların tutulmasından, idarî personelin çalışmasından sorumludur.

(4) Genel Sekreterin görevleri ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Uzman yardımcılığı

Madde 25- (1) Uzman yardımcılığına atanabilmek için, Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlar yanında aşağıdaki nitelikler de aranır:

a) En az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak,

b) Yapılacak giriş sınavında başarılı olmak,

c) Sınavın yapıldığı yılın ocak ayının ilk gününde otuz yaşını doldurmamış olmak.

(2) Lisansüstü öğrenim yapmış olmak veya yabancı dil bilmek tercih sebebidir.

Uzmanlık

Madde 26- (1) 24 üncü maddeye göre uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla açılacak uzmanlık sınavına girme hakkını kazanırlar. Sınavda başarılı olanlar, kamu denetçiliği uzmanı unvanını alır ve ayrıca bir üst dereceye yükseltirler. Sınavda başarılı olamayanlar, Kurumda uygun kadro olmaması halinde Devlet Personel Başkanlığınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarında uygun kadrolara atanırlar.

(2) Uzman yardımcılığına giriş ve uzmanlık sınavının şekli, uzman ile uzman yardımcılarının görev, yetki ve çalışmalarına ilişkin usul ve ilkeler yönetmelikle belirlenir.

Personelin atanması

Madde 27- (1) Personel, Başdenetçi tarafından atanır.

(2) Uzman ve uzman yardımcısı dışındaki personelin atanması, naklen veya memuriyet sınavını kazananlar arasından yapılır.

Personelin malî ve sosyal hakları

Madde 28- (1) Başdenetçi, denetçiler ve Genel Sekreter hariç olmak üzere ekli listede yer alanlara Başbakanlıkta emsal unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışanlara uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Genel Sekretere Başbakanlık' daki genel müdürlere uygulanan malî ve sosyal hak ve yardımlara ilişkin hükümler uygulanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarındaki personelin görevlendirilmesi

Madde 29- (1) Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinde, düzenleyici ve denetleyici kurumlarda, sosyal güvenlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelerin bağlı idarelerinde, mahallî idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadî devlet teşekkülleri ve kamu iktisadî kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde çalışanlar, kurumlarının izni; hâkim ve savcılar, kendilerinin ve **Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun muvafakati** ile uzmanlık gerektiren işlerde görevlendirilebilirler. Bu şekilde yapılan görevlendirmenin süresi altı ayı geçemez. Ancak ihtiyaç halinde bu süre üç ay daha uzatılabilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu şekilde görevlendirilen personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgileri ve özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır. Yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Kurumda çalışanların statüsü ve fazla çalışma ücreti

Madde 30- 1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda ekli listede yer alanlar hakkında Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

(2) Ekli listede yer alanlar ile 28 inci madde uyarınca Kurumda görevlendirilenlere, Başbakanlıkta emsal unvanlı ve aynı dereceli kadrolarda çalışan personele ödenen fazla çalışma ücretini geçmemek üzere, Başdenetçi tarafından belirlenecek miktarda fazla çalışma ücreti ödenir.

Yasaklar

Madde 31- (1) Başdenetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel, siyasî partilere üye olamazlar; herhangi bir siyasî parti, kişi veya zümrenin

yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı yapamazlar; görevleri sebebiyle herhangi bir şekilde öğrendikleri meslekî veya ticarî sırları görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamazlar, kendilerinin veya başkalarının yararına kullanamazlar.

(2) Başdenetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları; kendilerinin, eşlerinin ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve kayın hısımlarının şikâyetlerini inceleyemezler.

(3) Başdenetçi, denetçi, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel, bu görevleri süresince resmî veya özel hiçbir görev alamazlar, ticaretle uğraşamazlar. Bilimsel yayınlarda bulunma, görevleri veya meslekleri ile ilgili olarak davet edildikleri ulusal veya uluslararası kongre, konferans ve benzeri toplantılara katılma, derneklerde üyelik ve kâr amacı gütmeyen kooperatiflerde ortaklık halinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Başdenetçi veya denetçiler hakkında ceza soruşturması ve kovuşturması usulü

Madde 32- (1) Başdenetçi ve denetçilerin görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde haklarında ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının iznine bağlıdır. İzin verilmesi veya verilmemesine ilişkin karara karşı itiraz mercii Danıştayın ilgili dairesidir.

(2) Başdenetçi ve denetçiler hakkındaki hazırlık soruşturması Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılır. Açılacak kamu davası, Yargıtayın ilgili ceza dairesinde görülür. Temyiz mercii, Yargıtay Ceza Genel Kuruludur.

(3) Bu maddede hüküm bulunmayan hususlarda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(4) Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ilişkin suçüstü hâli genel hükümlere tâbidir.

Genel Sekreter ve personel hakkında ceza soruşturması ve kovuşturması usulü

Madde 33- (1) Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personelin görevleri sebebiyle bir suç işledikleri öne sürüldüğü takdirde ceza soruşturması ve kovuşturması yapılabilmesi, Başdenetçinin iznine bağlıdır. İzin verilmesi veya verilmemesine ilişkin karara karşı itiraz mercii Ankara Bölge İdare Mahkemesidir.

(2) Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel hakkındaki hazırlık soruşturması, suçun işlendiği yer Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Açılacak kamu davası aynı yer mahkemesinde görülür.

(3) Bu maddede hüküm bulunmayan hususlarda, Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

(4) Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlara ilişkin suçüstü hâli genel hükümlere tâbidir.

Emeklilik

Madde 34- (1) Başdenetçi, denetçiler, Genel Sekreter, uzman ve uzman yardımcıları ile diğer personel hakkında 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanır.-

(2) Başdenetçi ve denetçiler hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

Bütçe ve harcama

Madde 35- (1) Kurumun bütçesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi içinde yer alır.

(2) Başdenetçi, her yıl için yapacağı işlerin masraflarına karşılık olmak üzere verilmesi gereken ödenek tutarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı sunar.

(3) Kurumun bütçe ve harcama esas ve usulleri 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine tâbidir.

Kadrolar

Madde 36- (1) Bu Kanuna ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (III) sayılı cetvele, Kamu Denetçiliği Kurumu bölümü olarak eklenmiştir.

Yönetmelik

Madde 37- (1) Bu kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, **Kurul** tarafından hazırlanır ve Resmi Gazetede yayımlanır.

Geçici Madde 1-Aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2-Bu kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **altı ay** içinde çıkarılır.

Geçici Madde 3-Aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 4-(1) Bu kanun hükümleri, mahalli idarelerin eylem ve işlemleri **ile tutum ve davranışları hakkında**, yürürlüğe **girdikten** bir yıl sonra uygulanır.

Yürürlük

Madde 38-(1) Bu Kanunun 17 nci maddesi, yayımı tarihinden dokuz ay sonra; diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 39- (1) Bu Kanunun Başdenetçi ve denetçilerin seçim ve görevden alınmaları ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi, diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Metindeki koyu harflerle yazılan ifadeler, komisyon tarafından tasarıda yapılan değişiklikleri gösterir.